

ลำดับ	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	องค์ประกอบ การเรียนรู้เท่าทันสื่อ
	4. เพื่อให้นักเรียนสามารถเปรียบเทียบและวิเคราะห์ได้ในเชิงเหตุและผล		
กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 ทักษะการประเมินสื่อ (Evaluate Skills)			
3	<p>1. เพื่อให้นักเรียนเชื่อมโยงเนื้อหาข้อมูลข่าวสารเข้ากับประสบการณ์ส่วนบุคคลที่จะส่งผลต่อการใช้ชีวิตได้</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้การตีความเนื้อหาที่ถูกนำเสนอมาให้ผู้รับสาร</p> <p>3. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้การประเมินคุณค่าของเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอ</p>	<p>- กิจกรรมที่ 3.1 “รอบ คอบ ตรวจ ตรา”</p> <p>- กิจกรรมที่ 3.2 ทำแบบนี้</p>	ทักษะการประเมินสื่อ (Evaluate Skills)
กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 ทักษะการสร้างสื่อ (Create Skills)			
4	<p>1. เพื่อให้นักเรียนได้วางแผนการสร้างเนื้อหาสื่อเพื่อนำเสนอข้อมูล องค์ความรู้ผ่านความคิดของตนเอง</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และความรับผิดชอบ และใช้สื่ออย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์</p>	<p>- กิจกรรมที่ 4.1 “ผู้กำกับรุ่นเล็ก”</p> <p>- กิจกรรมที่ 4.2 “บอกต่อ เตือนเพื่อน”</p>	ทักษะการสร้างสื่อ (Create Skills)

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 ทักษะการมีส่วนร่วม (Participate Skills)			
5	<p>1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้การวิพากษ์สื่อและแสดงความคิดเห็นอย่างสมเหตุสมผลด้วยหลักการการวิเคราะห์ 5W1H</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ใช้ประโยชน์จากสื่อ โดยรู้ช่องทาง การมีส่วนร่วมและถ่ายทอดข้อมูลอย่างถูกต้องและเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น</p>	<p>- กิจกรรมที่ 5.1 “เหตุใดฉันถึงเลือก”</p> <p>- กิจกรรมที่ 5.2 “ฉันจะแจ้งฉันจะแจ้ง”</p>	<p>ทักษะการมีส่วนร่วม (Participate Skills)</p>

ภาคผนวก ฉ
การประเมินโครงการที่ขอรับพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

Certificate of Expedited in the Consideration of Research Ethics

Reference no : 76703037

Research Title: Effectiveness of Health Media Literacy Promotion Program on COVID-19 on Students COVID-19 Preventive Behaviors of One Jounior High School

Researcher: Mr. Tanawat Prommachote

Affiliation: Graduate School

This research proposal was evaluated by Ethics Committee for Human Research of Bangkok University. The committee has determined that this proposal is exempt from further IRB review.

Date of approval: 30 August 2024

Assistant Professor Karnjana Songwathana, Ph.D.
Chairman, Ethics Committee for Human Research
Bangkok University

Ethics Committee for Human Research
Office: Research Institute for Creative Economy
Building A1-211
Bangkok University, Rangsit Campus
Tel: 662-407-3888 ext. 2818, 2819

ภาคผนวก ข

กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกำบังตนเอง
จากโรคโควิด-19

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 ทักษะการเข้าถึง (Access Skills)

คำนิยาม ทักษะความสามารถในการใช้สื่อที่หลากหลายอย่างเต็มความสามารถ เข้าใจในความหมายของเนื้อหา เลือกสรรในการใช้ประโยชน์จากสื่อได้ตรงประเด็น รวดเร็ว และตรงตามความต้องการของผู้ใช้ รวมทั้งสามารถควบคุมการใช้สื่อของตนเองได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ถึงลักษณะที่เป็นประโยชน์และความหลากหลายของสื่อออนไลน์
2. เพื่อให้นักเรียนสำรวจพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ของตนเอง โดนเน้นการรับข้อมูล

ข่าวสารเกี่ยวกับโรคโควิด-19

ชื่อกิจกรรม: เข้าถึงข่าว เข้าถึงคุณ

สื่อที่ใช้ในกิจกรรม

1. คลิปวิดีโอ Motion นิเวศสื่อ โดยสำนักงาน กสทช.

<https://www.youtube.com/watch?v=xDy8y4nL4kA>

2. ใบงานที่ 1 กระจดาขรูปดาว 5 แฉก
3. สไลด์ความรู้เกี่ยวกับแอปพลิเคชันสำหรับรับข้อมูลข่าวสาร
4. สไลด์ความรู้เกี่ยวกับประเภทสื่อที่ใช้ในการสื่อสารข้อมูลข่าวสาร

ขั้นตอนการเรียนรู้

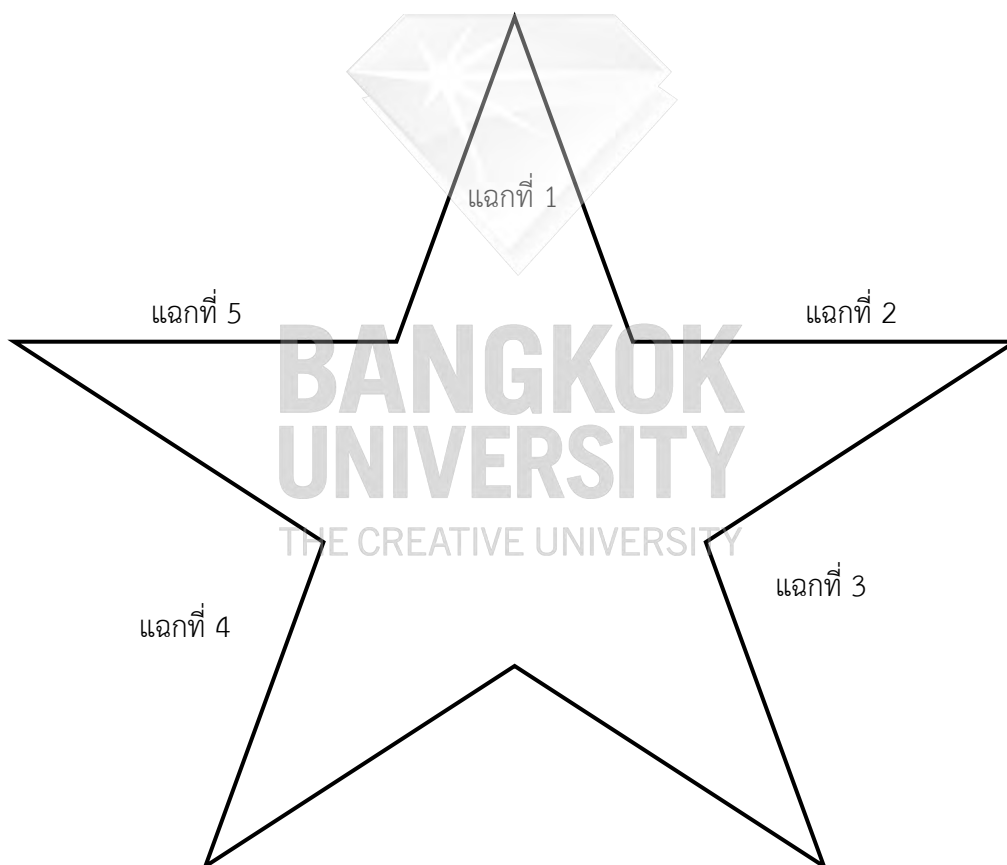
1. วิทยากรเกริ่นนำ ให้นักเรียนทบทวนพฤติกรรมกำบังการใช้สื่อออนไลน์ และสำรวจตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมกำบังการใช้สื่อออนไลน์เพื่อรับข่าวสารในช่วงโควิด-19

2. แจกใบงานที่ 1 กระจดาขรูปดาว 5 แฉก สำหรับการตอบถาถาม (เขียนเลข 1 – 5 บนฉแฉกดาว) โดยให้นักเรียนตอบคำถามตามโจทย์ดังนี้

- ฉแฉกที่ 1: สื่อออนไลน์ (แอปพลิเคชัน) ที่นักเรียนใช้งานมากที่สุดในช่วงโควิด-19
- ฉแฉกที่ 2: สื่อออนไลน์ (แอปพลิเคชัน) ที่ใช้สำหรับรับข้อมูลข่าวสาร
- ฉแฉกที่ 3: สื่อออนไลน์ (ประเภทสื่อ) ที่น่าเชื่อถือสำหรับนักเรียน
- ฉแฉกที่ 4: สื่อออนไลน์ (เนื้อหาข่าว) ที่ครอบครัวของนักเรียนใช้ในการส่งต่อข่าวสาร

แฉกที่ 5: สื่อออนไลน์ (ประเภทสื่อ หรือผู้ส่งสาร) ที่นักเรียนพบข่าวปลอมมากที่สุด
ในชีวิตประจำวัน

** ผู้ส่งสาร หมายถึง ผู้ส่งสาร (Sender) หรือ แหล่งสาร (Source) หมายถึง บุคคล กลุ่มบุคคล หรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการส่งสาร หรือเป็นแหล่งกำเนิดสาร เพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึก ข่าวสาร ความต้องการและวัตถุประสงค์ของตนไปยังผู้รับสารด้วยวิธีการใด ๆ หรือส่งผ่านช่องทางใดก็ตาม จะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม เช่น ผู้พูด ผู้เขียน กวี ศิลปิน นักจัดรายการวิทยุ โฆษกรัฐบาล องค์กร สถาบัน สถาบันวิทยุกระจายเสียง สถาบันวิทยุโทรทัศน์ กองบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ หน่วยงานของรัฐ บริษัท สถาบันสื่อมวลชน เป็นต้น

ใบงานที่ 1 กระจาดรูปดาว 5 แฉก สำหรับการตอบถาม

- 1) ให้นักเรียนนำดาวสื่อออนไลน์ของตนเอง ไปนำไปเล่าให้เพื่อนฟัง (2 นาทีต่อ 1 รอบ)
- 2) ให้ตัวแทนนักเรียนเล่าให้ฟังหน้าชั้นเรียน จำนวน 2 คน (คนละ 2 นาที)

3) ให้นักเรียนนำดาว 5 แฉกมาแปะที่กระดาษฟลิปชาร์ตขนาดใหญ่ จากนั้นให้นักเรียนนำปากกามาโยงตามโจทย์

3.1) สื่อออนไลน์ที่ตัวเองใช้งานมากที่สุด ไปยัง สื่อออนไลน์ที่นักเรียนพบข่าวปลอมมากที่สุดในช่วงโควิด-19

3.2) ให้ตัวแทนนักเรียนได้แลกเปลี่ยนว่าสื่อออนไลน์ 2 ลักษณะ (สื่อออนไลน์ใช้งานที่สุดและพบข่าวปลอมมากที่สุดในช่วงโควิด-19) ที่นักเรียนโยงเชื่อมกัน

3.3) มีความเชื่อมโยงกันอย่างไรบ้าง หรือยกตัวอย่างกรณี ประสบการณ์ที่เคยพบลักษณะที่นักเรียนสังเกตถึงความไม่น่าเชื่อถืออย่างไรบ้าง

การวัดและการประเมิน

1. สังเกตพฤติกรรม การมีปฏิสัมพันธ์ และความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม เช่น มีซักถาม และพูดคุยกันภายในกลุ่ม
2. ประเมินจากข้อมูลจากใบกิจกรรม ใบงานที่ 1 กระดาษรูปดาว 5 แฉก สำหรับการตอบถาม
3. สังเกตพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์มือถือ หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้

สรุปท้ายบทเรียน

เพราะเราทุกคนควรมีเครื่องมือในการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็น “เหยื่อ” ในกระบวนการสื่อสาร ข้อมูลข่าวสาร ที่เข้าถึงได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว เพียงปลายนิ้ว เหมือน เหยี่ยวสองด้าน โฆษณาชวนเชื่อ ตัดต่อภาพ ตัดต่อเสียงบิดเบือนเนื้อหาใช้ภาษากำกวม หลอกหลวง สะท้อนว่าข้อมูลข่าวสารจำนวนมากอาจไม่ถูกต้อง ไม่น่าเชื่อถือ ไม่ เป็นประโยชน์ จึงจำเป็นต้องมี “เกราะป้องกัน” ซึ่งก็คือการพัฒนาความรู้และทักษะในการ “รู้เท่าทันสื่อ”

ข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวันมีแหล่งที่มาที่หลากหลาย มีจริงบ้างเท็จบ้างปะปนกัน ดังนั้นต้องมีสติ คิดตามกับข้อมูลที่ได้รับ เพื่อความปลอดภัย ควรเป็นข่าวที่อ้างอิงแหล่งข้อมูลเฉพาะทางได้ หากเป็นข้อมูลเกี่ยวกับโรคระบาด ข้อมูลสุขภาพควรมาจากแหล่งที่มา เช่น แพทย์ โรงพยาบาล สาธารณสุข เป็นต้น

กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ส่งผลต่อ
พฤติกรรมป้องกันการตนเองจากโรคโควิด-19
กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 ทักษะการวิเคราะห์ (Analyzes Skills)

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 ทักษะการวิเคราะห์ (Analyzes Skills)

คำนิยาม ทักษะความสามารถวิเคราะห์รูปแบบของสาร โครงสร้าง และลำดับการเรียบเรียง เนื้อหาสาร รวมทั้งสามารถตีความเนื้อหาสารโดยพิจารณาจากองค์ประกอบต่าง ๆ อาทิ วัตถุประสงค์ การผลิตสาร กลุ่มเป้าหมาย รูปแบบ ประเภท ของเนื้อหาสาร บริบท และการพิจารณากลวิธีอื่น ๆ ในการนำเสนอสาร ได้แก่ การเปรียบเทียบความ เหมือน/ความต่าง ข้อเท็จจริง/ความคิดเห็น เหตุ/ผล ลำดับประเด็น และลำดับเหตุการณ์

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

- 1) เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร รูปแบบของสาร โครงสร้าง และลำดับการเรียบเรียงเนื้อหาสาร โดยให้สามารถพิจารณาผ่านการวิเคราะห์ได้ด้วยตนเอง
- 2) เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับการตีความ การสื่อความหมายของแหล่งข้อมูลข่าวสาร
- 3) เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับความเข้าใจเนื้อหาในสื่อที่แตกต่างมุมมอง
- 4) เพื่อให้นักเรียนสามารถเปรียบเทียบและวิเคราะห์ได้ในเชิงเหตุและผล

ชื่อกิจกรรมแรงดึงดูดความสนใจบนสื่อที่ใช้ในกิจกรรม

1. ป้ายบพาทนสังคม เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง ครู นักกฎหมาย นักการเมือง แพทย์ ผู้ใหญ่บ้าน ชาวบ้าน เป็นต้น

2. คลิปวิดีโอ 30 ทริคที่น่าตกตะลึงที่โฆษณาใช้ทำให้อาหารน่าทาน

<https://www.youtube.com/watch?v=imozA6prnEQ>

3. รวมข่าวปลอมและแปลกเกี่ยวกับโควิด

<https://www.youtube.com/watch?v=LL6fUkKdxbA>

4. คลิปวิดีโอเจ้าตลาดแตก <https://www.youtube.com/watch?v=ZtY0aU8JKBO>

5. สื่อนำเสนอ (PowerPoint) เกี่ยวกับการดึงดูดใจบนสื่อ

ขั้นตอนการเรียนรู้

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกัน กลุ่มละ 5 คนหรือตามจำนวนที่เหมาะสม
2. วิทยากรเปิดคลิปวิดีโอ “30 ทริคที่น่าตกตะลึงที่โฆษณาใช้ทำให้อาหารน่าทาน”

<https://www.youtube.com/watch?v=imozA6prnEQ>

3. วิทยากรเปิดคลิปวิดีโอเจ้ตาตลาดแตก

<https://www.youtube.com/watch?v=ZtY0aU8JKBO>

4. วิทยากรอธิบายเกี่ยวกับการดึงดูดใจบนสื่อโดยนำเสนอ (PowerPoint)

5. ให้นักเรียนหาข่าวเกี่ยวกับโควิด -19 ผ่านช่องทางออนไลน์ และร่วมกันอภิปรายแสดง

ความคิดเห็น พร้อมนำเสนอ ตามหัวข้อ 2 เทคนิคจูงใจลูกค้า Rational Appeal VS Emotional Appeal ดังนี้

การจูงใจลูกค้าด้วยเหตุผล (Rational Appeal)

การจูงใจลูกค้าด้วยเหตุผล (Rational Appeal) เป็นการจูงใจที่จะเชื่อมกับ “ความคิด” (thinking) ของลูกค้า ในด้านของความเป็นเหตุผลเพื่อพยายามขายสินค้า โดยใช้คุณสมบัติ ต่าง ๆ ของสินค้า มุ่งที่หน้าที่ ประโยชน์ รูปลักษณ์ เหตุผลในการเป็นเจ้าของ รวมถึงลักษณะที่นำไปใช้ ประโยชน์ได้จริง ข้อเท็จจริง การเรียนรู้ และสามารถตอบโจทย์ให้ลูกค้าได้ เช่น รูปลักษณ์ (Feature) จุดแข็งเหนือคู่แข่ง (Competitive Advantage) ราคาที่น่าพอใจ (Favourable Price) ดึงดูดด้านข่าว (News) ความนิยมสูง (Popularity) ลักษณะทางกายภาพ (Generic) ความต้องการขั้นพื้นฐาน (Primary Demand)

การจูงใจลูกค้าด้วยอารมณ์ (Emotional Appeal)

การจูงใจลูกค้าด้วยอารมณ์ (Emotional Appeal) เป็นการจูงใจที่จะเชื่อมกับ “ความรู้สึก” (Feeling) ของลูกค้า โดยการถือเกณฑ์ความพอใจในด้านอารมณ์ที่ถือเป็นความต้องการทั้งทางด้าน จิตวิทยา (Psychological Needs) หรือความรู้สึกทางด้านสังคม (Social-Based Feeling) ที่เกิดจากการได้ซื้อผลิตภัณฑ์นั้น เพื่อตนเองได้เป็นเจ้าของ หรือเพื่อจะนำไปเป็นของขวัญให้กับผู้อื่น เช่น ความปลอดภัย และความมั่นคง (Safety & Security) ความรัก (Love) ความสุข (Happiness) ความตื่นเต้น (Excited) ความคิดถึง (Nostalgia) ความภูมิใจ (Pride) ความเสียใจ (Sorrow) ความต้องการยกย่อง (Self-Esteem) ความผูกพัน (Affiliation) ความสะดวกสบาย (Comfort) การยอมรับ (Acception) เป็นต้น

อ้างอิงจาก: Wongnai for Business (2023)

<https://www.lmwnmerchantcenter.com/tips-tricks-coke/coke-rational-vs-emotional>

1. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอเทคนิคจูงใจของการนำเสนอข่าวสาร ที่นักเรียนพบเห็น
2. วิทยากรเก็บข้อมูล สอบถาม และแลกเปลี่ยนกับนักเรียน

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรม การมีปฏิสัมพันธ์ และความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม เช่น มีซักถาม และพูดคุยกันภายในกลุ่ม
2. สังเกตการนำเสนอแนวคิด และข้อมูลที่นักเรียนเป็นผู้สืบค้นของกิจกรรมที่ 2.2 แร่ดิ่งดูความสนใจบนสื่อ

สรุปท้ายบทเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร รูปแบบของสาร โครงสร้าง และลำดับการเรียบเรียงเนื้อหาสาร เป็นหนึ่งในทักษะของการรู้เท่าทันสื่อโดยมีพฤติกรรมที่สามารถบอกได้ว่า นักเรียนสามารถวิเคราะห์สื่อได้ เช่น การเปรียบเทียบข้อเท็จจริง การแยกแยะข้อเท็จจริงจากความคิดเห็น การ Comment (คอมเมนต์) ที่อาจจะทำให้นักเรียนหลงเชื่อข่าวปลอมได้ (UNESCO, 2013) โดยลักษณะของทักษะการวิเคราะห์สื่อที่สามารถพิจารณาผ่านการวิเคราะห์ได้ด้วยประสบการณ์ ความรู้ของนักเรียนเอง ซึ่งจะมีลักษณะความแตกต่างจากการประเมินสื่อ (Evaluate Skill) ที่มีหลักการในการอ้างอิงหลักฐานอย่างชัดเจน หลักการสำคัญในการวิเคราะห์ (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2556) มีดังนี้

1. การคิดวิเคราะห์จะต้องพยายามมองสิ่งต่าง ๆ ตามเนื้อหาที่มีตามเป็นจริง หรือข้อมูลที่ปรากฏ ณ ขณะนั้น อย่าพยายามทำนายหรือคาดการณ์
2. การคิดวิเคราะห์จะต้องฝึกคิดและทำนอกกรอบ โดยระวังไม่ยึดติดกับการแก้ไขปัญหาคเดิมซึ่งนำมาซึ่งการปิดกั้นการคิดวิเคราะห์
3. การคิดวิเคราะห์ต้องมองและคิดในมุมมองที่แตกต่าง
4. การคิดวิเคราะห์จะต้องใช้ความรอบคอบในการพิจารณาความเป็นจริง เพื่อหา

ความสัมพันธ์ด้วยเหตุผล

หากเมื่อเทียบในสถานการณ์โควิด-19 ที่จะต้องใช้ทักษะการวิเคราะห์สื่อที่ค่อนข้างบ่อยครั้ง เนื่องจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และมีลักษณะการกลายพันธุ์ของเชื้อโรคที่รวดเร็ว สามารถติดต่อกันอย่างง่าย จึงส่งผลกระทบต่อให้เกิดการแพร่เชื้อในกลุ่มเด็กเป็นจำนวนมาก ดังนั้นในการเสพข่าวจะต้องติดตามด้วยการวิเคราะห์รูปแบบ การนำเสนอ และลักษณะอื่น ๆ ที่น่าเชื่อถือ ให้ละเอียดและถี่ถ้วนมากขึ้น

กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ส่งผลต่อ

พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโรคโควิด-19

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 ทักษะการประเมินสื่อ (Evaluate Skills)

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 ทักษะการประเมินสื่อ (Evaluate Skills)

คำนิยาม ทักษะความสามารถในการเชื่อมโยงเนื้อหาสาระเข้ากับประสบการณ์ส่วนบุคคล ที่ส่งผลต่อตัดสินใจเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและคุณภาพของเนื้อหาสาระ โดยมีความสามารถในการตีความเนื้อหาสาระหลากหลายประเภทที่ถูกนำมาเสนอในหลากหลายรูปแบบ รวมทั้งสามารถประเมินคุณภาพของสาร โดยการพิจารณาจากเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอ และตัดสินคุณค่าของสารบนพื้นฐานของหลักการ

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนเชื่อมโยงเนื้อหาข้อมูลข่าวสารเข้ากับประสบการณ์ส่วนบุคคลที่จะส่งผลต่อการใช้ชีวิตได้
2. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับการตีความเนื้อหาที่ถูกนำเสนอมาให้ผู้รับสาร
3. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้การประเมินคุณค่า คุณภาพของเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอ และตัดสินคุณค่าของสารบนพื้นฐานของหลักการ

ชื่อกิจกรรม รอบ คอบ ตรวจ ตรา

สื่อที่ใช้ในกิจกรรม

คลิปที่ 1 เตือนเด็กติดโควิดเสี่ยง “MIS-C” “อันตรายถึงชีวิต” อักเสบหลายระบบ | TNN
 ข่าวค่ำ 21 ก.ค. 65 <https://www.youtube.com/watch?v=K2unNVtIU-I>

คลิปที่ 2 ‘หมอโอภาส’ แจงเด็ก 6 ขวบปทุม เสียชีวิตจากโควิด
<https://www.youtube.com/watch?v=zAsJu-ed3rA>

คลิปที่ 3 ฉีดวัคซีนไฟเซอร์ให้นักเรียน

<https://vt.tiktok.com/ZSYRcv4GK/>

คลิปที่ 4 ไม่แปลกที่หัวใจวายหลังฉีดวัคซีน

<https://vt.tiktok.com/ZSYRcocaA/>

<https://vt.tiktok.com/ZSYR3jW9y/>

ขั้นตอนการเรียนรู้

วิทยากรอธิบายกิจกรรม โดยให้นักเรียนชมคลิปวิดีโอ จำนวน 4 คลิปวิดีโอ (กลุ่มละ 1 คลิปวิดีโอ)

คลิปที่ 1 เตือนเด็กติดโควิดเสี่ยง “MIS-C” “อันตรายถึงชีวิต” อักเสบหลายระบบ | TNN ข่าวค่ำ | 21 ก.ค. 65

<https://www.youtube.com/watch?v=K2unNVtLU-I>

คลิปที่ 2 ‘หมอโสภาส’ แจงเด็ก 6 ขวบปทุม เสียชีวิตจากโควิด

<https://www.youtube.com/watch?v=zAsJu-ed3rA>

คลิปที่ 3 ฉีดวัคซีนไฟเซอร์ให้นักเรียน

<https://vt.tiktok.com/ZSYRcv4GK/>

คลิปที่ 4 ไม่แปลกที่หัวใจวายหลังฉีดวัคซีน

<https://vt.tiktok.com/ZSYRcocaA/>

<https://vt.tiktok.com/ZSYR3jW9y/>

วิทยากรให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม อธิบายว่า “ข่าวที่นักเรียนได้เป็นข้อมูลที่ Fact (ข้อเท็จจริง) หรือ Fake (ข่าวปลอม)”

สังเกตจากอะไรบ้างในข่าวนั้น ๆ

อะไรที่สื่อพยายามจูงใจให้เราเชื่อ (การจูงใจลูกค้าด้วยเหตุผล (Rational Appeal) หรือการจูงใจลูกค้าด้วยอารมณ์ (Emotional Appeal))

วิทยากรให้นักเรียนระดมความคิดในการประเมินค่าสื่อ โดยมีประเมินค่าเกี่ยวกับประโยชน์จากการรับชมข่าวสาร ตามหลักการโครงสร้างข่าวปลอมด้านสุขภาพ 6 มิติ (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ , 2564) ดังนี้

มิติที่ 1 มิติองค์ประกอบพื้นฐาน ข่าวปลอมมีแนวโน้มที่จะมีองค์ประกอบพื้นฐาน ไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การเขียนข่าวที่ดี เช่น ไม่ระบุวันที่เผยแพร่ ไม่ระบุ ผู้เผยแพร่เนื้อหา ไม่มีการอ้างอิงข้อมูล ไม่มีการอ้างแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือ

มิติที่ 2 มิติบริบท ข่าวปลอมเป็นข่าวที่มักจะมีผู้ติดตามส่วนใหญ่ แสดงความคิดเห็นต่อเนื้อหาข่าวไปในทางลบ หรือมีผู้แชร์เนื้อหาต่อในปริมาณน้อย

มิติที่ 3 มิติเนื้อหา ข่าวปลอมมีแนวโน้มในการนำเสนอเนื้อหาในลักษณะไม่เหมาะสม เช่น การนำเสนอเนื้อหาที่ไม่ตรงกับเรื่องในพาดหัวข่าว การใช้ ข้อความเชิญชวน หรือกล่าวโทษผู้อื่นในพาดหัวข่าว การอ้างอิงหลักฐาน ความเชื่อที่พิสูจน์ไม่ได้ หรือการใช้ข้อมูลสนับสนุนอย่างเกินจริง การยกตัวอย่างประสบการณ์ของหมอหรือผู้ป่วย รวมถึงเนื้อหาที่เน้นเชิญชวนให้ ซื้อสินค้าหรือเกิดพฤติกรรมคล้อยตาม

มิติที่ 4 มิติด้านภาษา ชาวปลอมมักจะมีการใช้ภาษาที่มีการสะกดผิด เช่น การใช้ตัวอักษรภาษาไทยปนกับตัวอักษรหรืออักษรพิเศษอื่น ๆ หรือตั้งใจเว้นวรรคผิดรูปประโยค

มิติที่ 5 มิติด้านโฆษณา ในหน้าเว็บที่นำเสนอข่าว มีสัดส่วนปริมาณโฆษณามากกว่าเนื้อหาข่าว

มิติที่ 6 มิติด้านสุขภาพ ชาวปลอมมักจะมีการใช้คำที่อธิบายคุณสมบัติ ของสินค้าหรือบริการที่ไม่ได้รับอนุญาตจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ ผลิตภัณฑ์ด้านสุขภาพ เช่น พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 และ พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 (ฉบับปรับปรุงล่าสุด)

อ้างอิงจาก: คู่มือข่าวปลอมด้านสุขภาพ โทษของข่าวปลอมและวิธีการรับมือข่าวปลอมด้านสุขภาพอย่างถูกวิธี โครงการพัฒนาศูนย์ตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลข่าวสารและสร้างเครือข่ายระดับประเทศ คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2021) <https://www.thaimediafund.or.th/download/healthfakenewsmanual/>

1. นักเรียนนำเสนอหน้าห้องเรียน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การประเมินคุณค่าของข้อมูลข่าวสาร

2. วิทยากรทดสอบการตัดสินใจของนักเรียน ในการประเมินค่าสื่อ โดยเป็นคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์สมมุติที่เกิดขึ้นในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

ตัวอย่างคำถาม

คำถามข้อที่ 1 ปีนี้ให้สัมภาษณ์กับสำนักข่าวแห่งหนึ่งว่ามีโควิดเกิดขึ้นในโรงเรียนเป็นจำนวนมาก โดยโรงเรียนมีการปิดข่าวโดยไม่ทราบสาเหตุ และให้นักเรียนมาเรียนตามปกติไม่มีมาตรการในป้องกัน และสำนักข่าวได้นำเสนอบทสัมภาษณ์ในช่องทางออนไลน์ มีผู้แชร์ข่าวและแสดงความคิดเห็นต่อโรงเรียนเป็นจำนวนมาก พฤติกรรมดังกล่าวของปีเข้าข่ายข่าวปลอมด้านสุขภาพหรือไม่

คำถามข้อที่ 2 กระทรวงสาธารณสุข เผยแพร่วิธีการป้องกันตนเองจากโรคโควิด-19 ผ่านแฟนเพจเฟซบุ๊กของกระทรวงสาธารณสุข โดยมีการอ้างอิงถึงข้อมูลของแพทย์ผู้ปฏิบัติงานด้านการระบาดของโรค และโฆษกของศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 (ศบค.) ได้นำแถลงข่าวต่อสาธารณะ ขณะเดียวกันมีคนมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับป้องกันว่าไม่ได้ผลหรือแสดงความคิดเห็นในเชิงไม่เชื่อข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุขเป็นจำนวนมาก ดังนั้นเนื้อหาของกระทรวงสาธารณสุขมีลักษณะข่าวปลอมหรือไม่ เพราะอะไร?

3. เมื่อวิทยากรอ่านจบ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มตัดสินใจว่าข้อความที่วิทยากรอ่านนั้น ถูก (✓) ผิด (X) โดยนักเรียนจะตอบโดยการยกป้าย ถูก (✓) ผิด (X) พร้อมอธิบายเหตุผล

การวัดและการประเมิน

1. สังเกตพฤติกรรม การมีปฏิสัมพันธ์ และความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม เช่น มีซักถามและพูดคุยกันภายในกลุ่ม
2. สังเกตการนำเสนอแนวคิด และข้อมูลข่าวที่นักเรียนได้เป็นข้อมูลที่ Fact (ข้อเท็จจริง) หรือ Fake (ข่าวปลอม) และการประเมินค่าของสื่อ

สรุปท้ายบทเรียน

แต่ละเรื่องราวมักมีที่มาเสมอ เราต้องหาข้อมูลให้รอบด้านก่อนตัดสินใจ เมื่อหาข้อมูลได้มากพอแล้ว จึงเลือกและตัดสินใจ และต้องรับผิดชอบต่อผลที่อาจเกิดขึ้นจากการตัดสินใจนั้น โดยการตัดสินใจจะต้องมีองค์ประกอบของการตัดสินใจในมิติต่าง ๆ ตามหลักการโครงสร้างข่าวปลอมด้านสุขภาพ 6 มิติ (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2564)

อ้างอิงจาก: คู่มือข่าวปลอมด้านสุขภาพ โทษของข่าวปลอมและวิธีการรับมือข่าวปลอมด้านสุขภาพอย่างถูกวิธี โครงการพัฒนาศูนย์ตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลข่าวสารและสร้างเครือข่ายระดับประเทศ คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2021) <https://www.thaimediafund.or.th/download/healthfakenewsmanual/>

กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ส่งผลต่อ

พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโรคโควิด-19

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 ทักษะการสร้างสรรค์สื่อ (Create Skills)

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 ทักษะการสร้างสรรค์สื่อ (Create Skills)

คำนิยาม ทักษะความสามารถในการวางแผนเพื่อออกแบบสร้างสรรค์สื่อในการนำเสนอข้อมูล องค์กร ความรู้บนความคิดเห็นของตนเองผ่านสื่อที่ตนเองออกแบบ โดยใช้เทคโนโลยีในการเผยแพร่สื่ออย่าง มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และมีจริยธรรมของสื่อ รวมทั้งการใช้สื่ออย่างปลอดภัยและ สร้างสรรค์

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนได้วางแผนการสร้างเนื้อหาสื่อเพื่อนำเสนอข้อมูล องค์กรความรู้ผ่านความคิดเห็นของตนเอง
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารอย่างมีจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อ การสร้าง Content (คอนเทนต์) สื่ออย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์ในรูปแบบที่ตนเองออกแบบ

ชื่อกิจกรรม บอกต่อ เพื่อนเพื่อน

สื่อที่ใช้ในกิจกรรม

1. สไลด์บรรยายประเภทสื่อในยุคโควิด-19 และวิกฤตการสื่อสารในสถานการณ์ฉุกเฉิน
2. สไลด์ความรู้เกี่ยวกับถอดบทเรียนการสื่อสารที่ใช้สู้กับ COVID-19 จำนวน 9 ข้อ
โดย ศ. นพ.ยง ภู่วรวรรณ หัวหน้าศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะด้านไวรัสวิทยาคลินิก
ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อ้างอิงจาก จดหมายข่าวคณะกรรมการเกี่ยวกับการเฝ้าระวังสื่อไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์ +6-3 โดยกองทุนสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

https://bcp.nbtc.go.th/uploads/items/attachments/2e65f2f2daf6c699b223c61b1b5ab89/_c6a55f23f38e31c3e197624f7d4cedb6.pdf

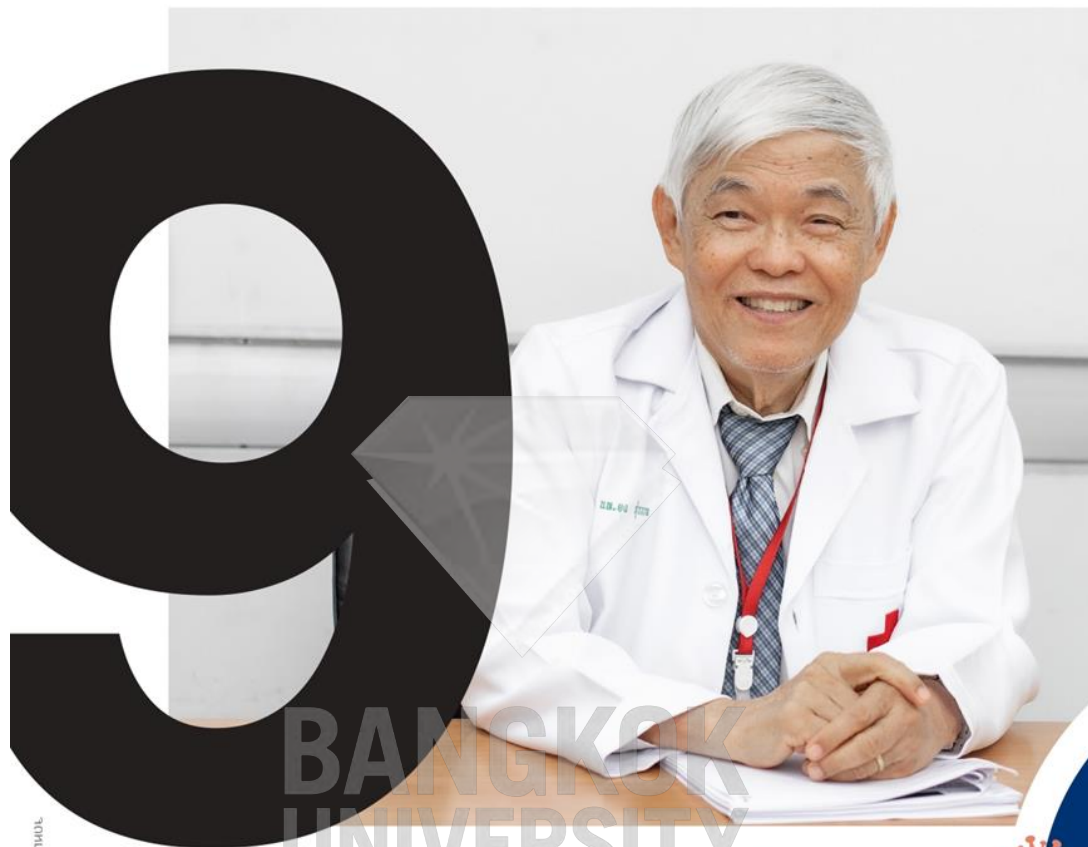
ขั้นตอนการเรียนรู้

1. วิทยากรบรรยายเกี่ยวกับประเภทสื่อในยุคโควิด-19 และถอดบทเรียนการสื่อสารที่ใช้สู้กับ COVID-19 จำนวน 9 ข้อ โดย ศ.นพ.ยง ภู่วรวรรณ หัวหน้าศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะด้านไวรัสวิทยาคลินิก ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. หลังจากบรรยายแล้ว ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 8 คน หรือจำนวนที่เหมาะสม
3. วิทยากรให้นักเรียนสร้างสื่อวิดีโอ หรือ One Page Summary (กระดาษหนึ่งใบ เข้าใจประเด็น) ผ่าน Canva เกี่ยวกับการเตือนการระบาดของโรคโควิด-19 หรือการรักษาสุขภาพให้ปลอดภัยจากโรคโควิด-19 โดยนำความรู้จากการรู้เท่าทันสื่อมาต่อยอด การสร้างข่าวเชิงบวก และนำหลักการรู้เท่าทันสื่อไปปรับและประยุกต์ใช้ในช่องทางออนไลน์ของตนเอง
4. ให้เวลากลุ่มละ 25 นาที ในการสร้างสรรค์ผลงาน พร้อมนำเสนอในรูปแบบที่แปลกใหม่สร้างสรรค์ มีความน่าสนใจทำให้ผู้บริโภคร้องการมากที่สุด
5. เมื่อหมดเวลา ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานการสร้างสรรค์ กลุ่มละ 3 นาที
6. ผู้ดำเนินกิจกรรมชวนคุย ดังนี้
  - รู้สึกอย่างไรที่ได้ชมการนำเสนอของเพื่อนๆ
  - กิจกรรมนี้เป็นประโยชน์กับเราอย่างไร
  - การสร้างสื่อของเราตรงกับถอดบทเรียนการสื่อสารที่ใช้สู้กับ COVID-19 จำนวน 9

ข้อ อย่างไรบ้าง?

● COVER STORY

BANGKOK
UNIVERSITY
THE CREATIVE UNIVERSITY

วิธีสื่อสารสู่

COVID-19

สไตล์ "หมอยง"

การแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่มีผู้ติดเชื้อและเสียชีวิตที่เพิ่มมากขึ้นทุกวัน จากทุกมุมโลก สร้างความตื่นตระหนกให้กับผู้คนจำนวนมาก ในประเทศไทยเมื่อพบผู้ติดเชื้อรายแรก ข้อมูลในโลกออนไลน์ถูกเผยแพร่ถึงถูกและผิดอย่างไรก็ตาม สร้างความสับสนและสับสนต่อความตื่นกลัวให้เพิ่มมากขึ้น จนเมื่อ “หมอวยง” หรือ ศ. **อุย.ยง กุ้ววรรณ** หัวหน้าศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะด้านไวรัสวิทยาคลินิก ภาควิชาจุลภาควิทยา เวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เผยแพร่ข้อมูลพร้อมคลิปวิดีโอให้ความรู้เพื่อรับมือกับ COVID-19 ด้วยการสื่อสารชัดเจน เข้าใจง่าย กลายเป็นแหล่งข้อมูลที่ประชาชนและโลกออนไลน์ให้ความเชื่อถือ บรรเทาความตื่นตระหนกให้คลี่คลายลง

เราได้ถอดบทเรียนการสื่อสารของคุณหมอที่ใช้สู้กับ COVID-19 อย่างได้ผล ด้วยวิธีการสำคัญ 9 ข้อดังนี้

เลือกสื่อสร้าง Impact

หมอยงเลือกใช้เฟซบุ๊กเป็นช่องทางสื่อสาร เพราะเข้าถึงประชาชนได้ง่ายและส่งผลกระทบต่อวงกว้าง เริ่มต้นจาก 5 ปีก่อนเมื่อพบว่าคนไข้มีความเชื่อผิด ๆ เรื่องนมแม่จำนวนมาก

“คุณแม่มีนมแล้วใส่ตู้แช่ไว้ถ่ายภาพมาอวดกัน ใครมีนมไม่ได้มากกว่ากัน แล้วยังนำนมที่ปั๊มไว้ไปบริจาคให้ทารกคนอื่นที่ไม่ใช่ลูกของตนเอง ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ควรทำ ผมเลยตัดสินใจเปิดบัญชีเฟซบุ๊ก เพื่อให้ความรู้ในเรื่องดังกล่าว ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ ก็ถูกนำไปส่งต่อในกลุ่มแม่และเด็กอย่างกว้างขวาง

มาถึงโควิด ผมก็ให้ความรู้ผ่านเฟซบุ๊กอย่างต่อเนื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นมหาศาล เพราะประชาชนนำข้อมูลไปใช้และส่งต่อ รวมถึงหนังสือพิมพ์หรือสำนักข่าวก็นำข้อมูลจากเฟซบุ๊กของผมไปใช้ด้วยเช่นกัน”

2. “ความรู้” สู่ “ความเชื่อ”

เมื่อมีการส่งต่อข้อมูลที่เป็นความเชื่อผิด ๆ จำนวนมาก วิธีการที่คุณหมอใช้ต่อสู้กับความเชื่อ(Believe) คือ การให้ความรู้ (Knowledge)

“ตอนเริ่มใช้เฟซบุ๊ก มีการแชร์ข่าวชื่นชมพยาบาลแม่ลูกอ่อนที่ให้นมแก่ลูกของคนไข้ เราปล่อยความเชื่อแบบนี้ไม่ได้ เราทำเพราะไม่มีความรู้ ผมก็เขียนให้ความรู้ เอาความรู้ไปสู้กับความเชื่อ เรื่องโควิดผมก็ใช้วิธีการเดียวกัน โปสเตอร์ให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง และเรารู้ว่าสื่อมีผลกระทบต่อชีวิตมาก

คนเสพสื่อเกิดความเครียด คอยนั่งนับตัวเลขผู้ติดเชื้อ ผมก็ให้ข้อมูลถึงสถานการณ์ และข้อเสนอแนะการปฏิบัติตัว เพื่อคลายความกังวล ส่วนใครที่เข้ามาก่อน คือด่าน ผมกับล็อกและไม่นำมาใส่ใจ”

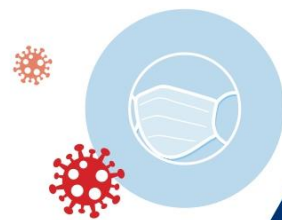
4. สื่อสารไม่ซับซ้อน เลี่ยงศัพท์สูง

“ข้อมูลที่ต้องการสื่อต้องเข้าใจง่าย อาจใช้การเปรียบเทียบ เช่น ถามว่าโควิดจะมีการระบาดรอบสองหรือไม่ ผมเปรียบเทียบว่าตอนนี้เหมือนน้ำท่วม เราสร้างกำแพงปิดรอบบ้านเราแต่ก็อาจมีรูรั่วเกิดขึ้นได้ หากมีรูรั่วเราก็คิดน้ำออก แต่ถ้ารูรั่วใหญ่เราวิดไม่ทันก็มีโอกาสท่วมได้เหมือนกัน คนก็จะเข้าใจง่ายขึ้น ผมจะหลีกเลี่ยงการใช้ศัพท์เทคนิคทางการแพทย์ แต่ใช้สามัญสำนึกในการสื่อสารแทน”

5. แบ่งหัวข้อเพื่อสื่อสาร

“การสื่อสารเป็นข้อมูลยาวพริตไม่น่าอ่าน และข้อความยาว ๆ คนมักไม่อ่าน แต่หากนำข้อมูลมาจัดแบ่งเป็นหัวข้อ หรือแบ่งออกเป็นตอน ๆ ย่อยให้เข้าใจง่ายขึ้น เช่น 9 คำถาม-คำตอบ COVID-19, 12 ข้อโควิดกับการตรวจภูมิต้านทาน จะเหมาะกับลักษณะของการอ่านหนังสือของคนยุคปัจจุบันมากกว่า”

3. กำสรวล Fake News ด้วยหลักฐาน

“การสื่อสารต้องเป็นความรู้ไม่ใช่ความเห็น ข้อมูลต้องถูกต้อง กรณีโควิดผมใช้ข้อมูลวิจัยมาอ้างอิง เช่น มีกระแสข่าวว่าเชื้อโควิดที่สนามมวยรุนแรงกว่าสถาบันเท็งและมาจากอิตาลี แต่ไม่ได้มีหลักฐานยืนยัน ผมให้ลูกศิษย์ขอรหัสพันธุกรรมจากคนไข้ทั้ง 2 แห่ง นำมาเปรียบเทียบให้เห็นว่าเป็นสายพันธุ์เดียวกัน มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ พร้อมให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องบางเรื่องไม่จำเป็นต้องได้ทันที แต่ใช้ความจริงที่สามารถพิสูจน์ได้มายืนยัน”

ประโยชน์เต็มหมอย

“ มีเพศสัมพันธ์ห่างกัน 2 เมตร
ไม่ติดโควิดแน่นอน ”

“ตอนนั้นพบผู้ติดเชื้อจากสถานบันเทิง แล้วมีคนถามขึ้นมาว่า โควิดติดทางเพศสัมพันธ์ได้ไหม ผมก็บอกว่า มันจะติดได้อย่างไรหากห่างกัน 2 เมตร และผมก็ไปเขียนเป็นประโยคสั้น ๆ ในเฟซบุ๊ก เพื่อให้คนมีอารมณ์ขัน จะได้ไม่เครียด เพราะตอนนั้นเราคงรณรงค์เรื่อง Social Distancing แต่ก็มีคนเอาไปทำรูปเยาะเย้ยไปหมดเลย”

6

ไม่ต่อเติมเพิ่มเรื่อง

“ความรู้ในช่วงวิกฤติโรคระบาดเป็นสิ่งสำคัญ การสื่อสารจึงต้องเลี่ยงการเพิ่มเติมสิ่งอื่นใดลงไปนอกจากความจริง แม้แต่การใส่ความเห็นก็ไม่ควร เพราะหากความเห็นเราผิดหรือชักนำไปทางเลวร้าย เรื่องนั้นก็ยิ่งแย่ลงไปอีก นอกจากนี้ต้องให้ข้อมูลที่เหมาะสมกับช่วงเวลาของสถานการณ์ บางอย่างก็ปฏิบัติไม่ได้อย่าเผยแพร่ออกไป”

7.

สื่อสารสั้น สม่่าเสมอ

“ผมเริ่มโพสต์ไม่เกิน 7 บรรทัด และการโพสต์ทุกครั้งในตอนสุดท้ายจะขมวดสรุปหรือให้ข้อคิดไว้ โดยโพสต์สม่่าเสมอทุกวัน แต่ไม่โพสต์ดี เพียง 1-2 ครั้งต่อวัน โดยเลือกเรื่องที่ล้ำคณูมาโพสต์เพื่อให้เห็นได้เห็นนานที่สุด”

8.

คนสื่อสารน่าเชื่อถือ

“ผมไม่ปฏิเสธหากจะมีเอกชนเข้ามาสนับสนุนการให้ความรู้แก่ประชาชน แต่ต้องไม่ยุ่งเกี่ยวกับข้อมูลที่ผมจะนำเสนอ และต้องไม่มีความขัดแย้ง นอกจากนี้ผมจะไม่อนุญาตให้นำข้อมูลไปตัดแปลงหรือทำซ้ำเพราะอาจจะเกี่ยวพันในเรื่องลิขสิทธิ์หรือผลประโยชน์ต่าง ๆ ได้ และหากมีผลประโยชน์ทางธุรกิจ (conflict of interest) เข้ามาเกี่ยวข้องความน่าเชื่อถือจะลดน้อยลง”

9.

งดราม่าก่อนตื่นตระหนก

“ผมไม่ได้คิดว่าตัวเองเป็นสื่อ ผมคิดแค่ให้ความรู้ เมื่อเป็นเช่นนี้เราต้องให้ความจริง และความจริงที่ต้องไม่ทำให้คนตื่นตระหนก หรือสร้างเรื่องดราม่า พุดจาเอามัน

ส่วนคนเสพสื่อต้องเลือกเสพสิ่งที่มันมีที่มาที่ไปชัดเจน นอกจากอ่านได้แล้วก็ต้องอ่านให้เป็น แยกความเห็นกับข้อเท็จจริงได้ แค่อ่านแล้วเชื่อเลยไม่ได้ ต้องคิด วิเคราะห์ได้ด้วย”

การวัดและการประเมิน

1. สังเกตพฤติกรรม การมีปฏิสัมพันธ์ และความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม เช่น มีคำถามและพูดคุยกันภายในกลุ่ม
2. สังเกตการนำเสนอแนวคิด และการสร้างสื่อของนักเรียน โดยการประยุกต์ความรู้ ความเข้าใจมาใช้ในการสร้างสื่อ

สรุปท้ายบทเรียน

ทักษะการวางแผนเพื่อออกแบบสร้างสรรค์สื่อในการนำเสนอข้อมูล องค์กรความรู้ผ่านความคิดเห็นของตนเองเป็นการฝึกฝนทักษะการคิด วิเคราะห์ และการต่อต้านข่าวปลอมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยปัจจุบัน พบว่า ผู้บริโภคสื่อสามารถเข้าถึงและส่งต่อข่าวสารไปยังแพลตฟอร์มหรือช่องทางของตนเองอย่างรวดเร็ว รวมทั้งผู้บริโภคสื่อทุกคนสามารถเป็น User-generated Content หรือ UGC ที่สามารถผลิตเนื้อหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง บนเสรีภาพที่ตนเองสามารถตัดสินใจได้ โดยไม่อาจจะคำนึงถึงข้อเท็จจริงหรือการแสดงความคิดเห็นบนเหตุผล ก็อาจจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อ และการส่งต่อข้อมูลที่ไม่ถูกต้องได้

**BANGKOK
UNIVERSITY**
THE CREATIVE UNIVERSITY

กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ส่งผลต่อ
พฤติกรรมป้องกันตนเองจากโรคโควิด-19
กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 ทักษะการมีส่วนร่วม (Participate Skills)

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 ทักษะการมีส่วนร่วม (Participate Skills)

คำนิยาม ทักษะความสามารถในการแสดงความคิดเห็น ทำงานร่วมกัน สามารถวิพากษ์สื่ออย่าง
สมเหตุสมผล รวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการวิพากษ์ แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยน
ข้อมูลข่าวสาร และใช้ประโยชน์จากสื่อของตนเองและผู้อื่น เพื่อนำไปส่งต่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
อย่างถูกต้องและเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้การวิพากษ์สื่อและแสดงความคิดเห็นอย่างสมเหตุสมผลด้วย

หลักการการวิเคราะห์ 5W1H

2. เพื่อให้นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ใช้ประโยชน์จากสื่อ โดยรู้ช่องทางการ
มีส่วนร่วมและถ่ายทอดข้อมูลอย่างถูกต้องและเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น
ชื่อกิจกรรม “ฉันจะแจ้ง ฉันจะแจ้ง”

สื่อที่ใช้ในกิจกรรม

1. แผ่นป้ายคำถาม 11 ป้าย (นำเสนอผ่านโปรเจคเตอร์)
2. แผ่นป้ายหน่วยงานรับเรื่องร้องเรียน (ป้ายกระดาษแข็ง จำนวน 4 ใบ)

ขั้นตอนการเรียนรู้

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม
2. แต่ละกลุ่มจะได้รับแจกแผ่นป้ายที่มีโลโก้ ชื่อหน่วยงานและช่องทาง การร้องเรียน

กลุ่มละ 4 ใบ ได้แก่

- 2.1 กระทรวงดิจิทัลฯ สายด่วน 1212

พบปัญหาซื้อขายออนไลน์ เว็บไซต์ผิดกฎหมาย ภัยคุกคามออนไลน์ หรือข้อสงสัยใน
การทำธุรกรรมออนไลน์

- 2.2 อย. สายด่วน 1556

พบปัญหาเกี่ยวกับการร้องเรียนผลิตภัณฑ์สายสุขภาพ

- 2.3 กรมควบคุมโรค สายด่วน 1422

สอบถามข้อมูล ข้อสงสัย ความรู้ด้านสุขภาพ รวมถึงการแจ้งผู้ที่มีอาการป่วย
เข้าเกณฑ์สงสัยป่วยโรคโควิด-19

2.4 ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมประเทศไทย สายด่วน 1111

ช่องทางการรับเรื่องราวร้องทุกข์โดยรัฐบาลเกี่ยวกับข่าวปลอม

3. วิทยากรจะเปิดเหตุการณ์ ข้อความ หรือรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ออนไลน์ผ่าน
โปรแกรมเตอร์

4. วิทยากรอ่านคำถาม “เจอแบบนี้...แจ้งที่ไหน” เมื่อพบเจอเหตุการณ์หรือปัญหานี้จะแจ้ง
ไปที่หน่วยงานและช่องทางการร้องเรียนใด

5. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แลกเปลี่ยนและระดมความคิดเห็น เพื่อเลือกคำตอบที่ถูกต้อง
เพียงข้อเดียวด้วยแผ่นป้ายที่มีโลโก้ ชื่อหน่วยงาน

6. เมื่อให้ตัวแทนชูป้ายคำตอบที่สมาชิกในกลุ่มเลือก

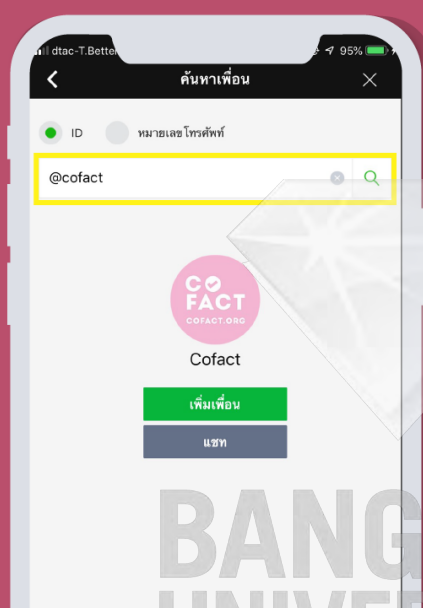
7. ตอบถูกได้รับ 1 คะแนน กลุ่มที่ได้คะแนนมากที่สุดเป็นผู้ชนะ

8. วิทยากรสรุปกิจกรรม โดยการแนะนำช่องทางการตรวจสอบข่าวปลอม ผ่าน 2 ช่องทาง

คือ

**BANGKOK
UNIVERSITY**
THE CREATIVE UNIVERSITY

วิธีเช็คข่าวกับ Cofact ผ่านแอปพลิเคชันไลน์

1

เปิดแอปพลิเคชันไลน์
ค้นหาเพื่อน โดยพิมพ์ว่า

@cofact

younghappy.se
@younghappy

YOUNG
HAPPY

YOUNGHAPPY APP
www.younghappy.com

BANGKOK
UNIVERSITY

THE CREATIVE UNIVERSITY

ขอคุณที่เป็นเพื่อนกับเรา 😊
มีข่าวโหล่นสงสัยว่าจะจริงหรือลอง
มาให้เราตรวจสอบได้นะ

หมอในเมืองจีนยื่นมา

這是100%準確的信息。
นี่คือข่าวที่เชื่อถือได้100%
對於每個人都非常有效。
ได้ผลดีมากกับคนทั่วไป
為什麼中國大陸過去幾天大大減少了
感染人數？
สาเหตุที่ไม่กี่วันที่ประเทศจีนผู้ที่ติด
เชื้อไวรัสลดลงจำนวนมาก
除了戴口罩勤洗手外，
นอกจากสวมหน้ากากและหมั่นล้างมือ
แล้ว
他們只是簡單地每天漱口3次鹽水。
เพราะว่าพวกเขาทำแบบง่ายๆด้วยการบ้วน
ปากกลั้วคอด้วยน้ำเกลือวันละ3ครั้ง
完成後，喝水5分鐘。
เสร็จแล้ว ดื่มน้ำเรื่อยๆ5นาที
因為該病毒只能在喉嚨中侵襲，
เพราะว่าเชื้อไวรัสนี้จะงูโจมแค่ตรงลำ
คอ
然後再侵襲肺部。

2
เมื่อกดเพิ่มเพื่อน
เรียบร้อยแล้ว
จะปรากฏข้อความแสดง
การกักตยจาก Cofact
ซึ่งพีๆ สามารถส่งหรือ
แชร์ข้อความที่สงสัยลงไป
ในระบบได้เลย

BANGKOK UNIVERSITY
THE CREATIVE UNIVERSITY

younghappy.se
@younghappy

YOUNG HAPPY

YOUNGHAPPY APP
www.younghappy.com

3

จากนั้น Cofact จะดึงข้อมูลในระบบออกมา พร้อมกับมี **แถบตัวอย่างข้อความให้เลือก**

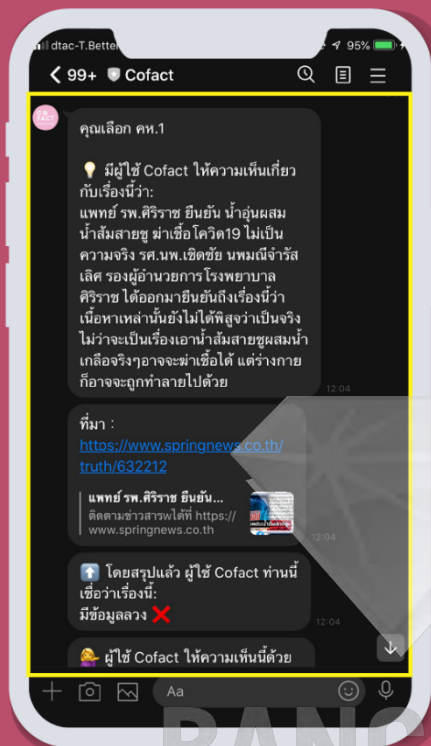
หากเจอข้อความที่ตรงกับที่พี่ๆ สงสัยและต้องการดูรายละเอียดเพิ่มเติมก็ **กดเลือกข้อความนั้นๆ** ได้เลย

เลื่อนปัดซ้าย-ขวาเพื่อเลือก

BANGKOK UNIVERSITY
THE CREATIVE UNIVERSITY

younghappy.se
@younghappy

YOUNGHAPPY APP
www.younghappy.com

4

Cofact จะทำการสรุปว่า
ข้อความที่เลือกนั้น
**มีคนให้ความเห็นว่าเป็นจริงหรือ
หลอกลวงที่ความเห็น** และ
มีตัวอย่างแต่ละความเห็น
ให้ดูด้วย

หากต้องการ
อ่านความเห็นใดก็กดไป
ที่ความเห็นนั้น

เชิญชวนพี่ๆ วัยเก๋า
คอยเป็นหูเป็นตา ช่วยกันสอดส่อง

เช็คข่าวลวง

ใน 4 หัวข้อที่กำลังเป็นกระแสอยู่ในตอนนี้

- 1 กัญชา
- 2 ฝิ่นขาว
- 3 วัคซีน
- 4 มะเร็ง

CO FACT
COFACT.ORG

หากพี่ๆ เจอข่าวหรือข้อความที่คิดว่าน่าสงสัย
และอาจเป็นข่าวลวง ก็สามารถส่งข้อมูลมาได้ที่
ไลน์ Cofact ได้เลยค่า

younghappy.se
@younghappy

YOUNG
HAPPY

YOUNGHAPPY APP
www.younghappy.com

ภาพแผ่นป้ายและข้อความในกิจกรรมที่ 5 “ฉันจะแจ้ง ฉันจะแจ้ง”

ข้อ	ข้อความ/ภาพ (เจอแบบนี้ แจ้งที่ไหน)	แนวคำตอบ (แจ้งที่ไหน)
1	ชาวเน็ตแห่แชร์วิธีการฆ่าเชื้อ ตากแดดรับวิตามินดี วันละ 20 นาที ฆ่าเชื้อโควิด 19 ได้	ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมประเทศไทย (สายด่วน 1111)
2	โฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพในโทรทัศน์ช่อง 222 มีการโอ้อวดสรรพคุณของยารักษาโควิด-19 โดยไม่ต้องพบแพทย์ หายทันทีภายใน 3 วัน	อย. (สายด่วน 1556)

ข้อ	ข้อความ/ภาพ (เจอแบบนี้ แจ้งที่ไหน)	แนวคำตอบ (แจ้งที่ไหน)
3	แม่พร ไม่รู้วิธีการล้างมือที่ถูกวิธีการ จึงค้นหาในอินเทอร์เน็ต ซึ่งพบวิธีการล้างมือที่หลากหลายมาก จึงเกิดความไม่มั่นใจ	กรมควบคุมโรค (สายด่วน 1422)
4	ฝันโอนเงินซื้อหน้ากากอนามัยผ่านช่องทางออนไลน์ ผ่านไป 1 สัปดาห์ยังไม่ได้รับสินค้าตามที่สั่งไป	กระทรวงดิจิทัลฯ (สายด่วน 1212)
5	รายการโทรทัศน์หนึ่ง นำสินค้ามารีวิว โดยมีการโฆษณาถึงคุณสมบัติเกินความจริงต่อประชาชนหรือผู้ที่รับชม พร้อมทั้งพูดเบอร์โทรศัพท์ติดต่อของลูกค้าในรายการ	กระทรวงดิจิทัลฯ (สายด่วน 1212)
6	คนข้างบ้านนำภาพของเราไปตัดต่อ ประชาสัมพันธ์ไม่ให้คนเข้าใกล้ เนื่องจากบุคคลดังกล่าว มีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดโรคโควิด-19 โดยไม่ได้ขออนุญาต	ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมประเทศไทย (สายด่วน 1111)
7	สมชายเจอคนเร่ร่อนนอนป่วยข้างถนน เป็นประจำโดยสมชายมีความสงสัยในอาการของคนเร่ร่อน แต่ไม่กล้าเข้าไปสอบถาม	กรมควบคุมโรค (สายด่วน 1422)
8	พบเห็นเว็บพนันออนไลน์ แฝงในโควิดในการขายยาป้องกันโควิด-19	กระทรวงดิจิทัลฯ (สายด่วน 1212) อย. (สายด่วน 1556)
9	การโฆษณาชักชวนในสื่อต่าง ๆ ให้ใช้ยาเกินจำเป็น เช่น การซื้อเป็นของฝาก ใช้ประจำ กินทุกวัน	อย. (สายด่วน 1556)
10	โดนแฮก Facebook	กระทรวงดิจิทัลฯ (สายด่วน 1212)
11	พบโฆษณาหลอกลวงในสื่อทำให้ เข้าใจผิดว่าเป็นสมุนไพรรักษาโรคโควิด -19	อย. (สายด่วน 1556)

การวัดและการประเมิน

1. สังเกตพฤติกรรม การมีปฏิสัมพันธ์ และความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม เช่น มีซักถามและพูดคุยกันภายในกลุ่ม
2. สังเกตการนำเสนอแนวคิด และข้อมูลของกิจกรรมที่ 5 ฉันจะแจ้ง ฉันจะแจ้ง

สรุปท้ายบทเรียน

การรู้ถึงแก่นแท้ของปัญหาและสามารถทำให้รู้จักการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ แยกแยะข่าวสาร ซึ่งผลลัพธ์คือ การมีส่วนร่วมที่ประชาชนทุกคนมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น ทำงานร่วมกันสามารถวิพากษ์สื่ออย่างสมเหตุสมผล โดยมีแนวทางการมีส่วนร่วมในกระบวนการรู้เท่าทันสื่อของคนรุ่นใหม่มี 3 แนวทางที่สำคัญ ได้แก่

- 1) การแสดงความคิดเห็น การส่งต่อและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างมีจริยธรรมและสำนึกรับผิดชอบ
- 2) การมีส่วนร่วมในการสร้างเนื้อหาที่สร้างสรรค์ ขับเคลื่อนให้เกิดคุณค่าและประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชน และสังคม
- 3) การมีส่วนร่วมในการร้องเรียน เพื่อปกป้องและเรียกร้องสิทธิของตน คนรอบข้าง และสังคม โดยการร้องเรียนการกระทำผิดในสื่อ ทั้งการนำเสนอเนื้อหาการโฆษณาที่ไม่เหมาะสม และการกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคสื่ออื่น ผู้สูงวัยสามารถร้องเรียนได้ด้วยตนเองไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ แนวทางการมีส่วนร่วมในสื่อดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยทักษะของการรู้เท่าทันสื่อ ดังนั้นคนรุ่นใหม่จำเป็นที่จะต้องพัฒนาตนให้มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ เพื่อเป็นพลังสำคัญในการสร้างนิเวศสื่อที่ดีให้เกิดขึ้นในสังคม

ประวัติเจ้าของผลงาน

ชื่อ - นามสกุล	ธนวัฒน์ พรหมโชติ
อีเมล	Tanawat.prom@bumail.net
ประวัติการศึกษา	ปริญญาโทเศรษฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
ประสบการณ์การทำงาน	นักวิชาการนโยบายและแผนปฏิบัติการ ระดับต้น สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ อดีตผู้แทนเยาวชนชายในคณะกรรมการส่งเสริม การพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ อดีตประธานสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย คนที่ 9 อดีตประธานสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดสระบุรี พ.ศ. 2559 - 2566